โครงการวงดนตรีออร์เคสตร้า
เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา[1]

ชลัท ประเทืองรัตนา[2]

บริบทและข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครยะลา [3]

เทศบาลนครยะลาเดิมมีฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2479 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา พ.ศ.2479 ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ต่อมาเทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลา ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 122 ตอนที่ 40 ก ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2538

<u>ลักษณะภูมิประเทศและภูมิศาสตร์</u> สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของพื้นที่เทศบาลนครยะลาเป็นที่ราบลุ่มมีเนินเตี้ยๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย สถานที่ราชการย่านการค้าและพาณิชยกรรม และมีพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอยู่มากพอสมควร ซึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มและมีการเก็งกำไรที่ดิน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของเทศบาลนครยะลา มีจุดเด่นที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของโครงข่ายการคมนาคมขนส่งของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันเทศบาลนครยะลาประสบผลสำเร็จจากการทำให้เกิดตลาดกลางผลไม้ขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ตลาดเมืองใหม่ของเทศบาล นอกจากนั้นเทศบาลนครยะลายังเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญเมืองหนึ่ง ในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาคหรือโครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย (IMT-GT) ประการที่ 2 จากการวางผังเมืองที่เป็นระเบียบและสวยงาม มีการตัดถนนเชื่อมต่อเป็นรูปใยแมงมุมและถนนกว้างขวาง ทำให้การขยายตัวของชุมชนเป็นระเบียบและรวดเร็ว การจัดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการจึงทำได้ง่ายและเกิดผลดี

<u>ลักษณะทางด้านประชากร</u> ภายในเขตเทศบาลนครยะลา มีจำนวนประชากร ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2553 รวมทั้งสิ้น 62,643 คน แยกเป็นเพศหญิง 32,865 คน เพศชาย 29,778 คน ประชากรเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 3,229 คน/ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปโดยรวมของประชากรในจังหวัดยะลามีความแตกต่างหลากหลายกันในด้านการนับถือศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม โดยมีประชากรนับถือศาสนา

---

[1] ศึกษาเพิ่มเติมจากชลัท ประเทืองรัตนา, ***รายงานการวิจัยโครงการศึกษาวิจัยการบริหารงานที่เป็นเลิศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Best Practices) กรณีศึกษา โครงการวงดนตรีออร์เคสตร้า เทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*** (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2553)

[2] นักวิชาการ/อาจารย์ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

[3] เทศบาลนครยะลา, ***หนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเมืองยะลา Yala City*** (ยะลา: สำนักการศึกษา เทศบาลนครยะลา , 2548).

อิสลามประมาณ 76.59 % นับถือศาสนาพุทธประมาณ 22.74 % นอกนั้นจะเป็นศาสนาอื่น ๆ เช่น คริสต์ ฮินดู สำหรับในเขตเทศบาลนครยะลา ประชากรนับถือศาสนาอิสลามประมาณ 43 % นับถือศาสนาพุทธประมาณ 55 % นอกนั้นเป็นศาสนาอื่น ๆ

<u>บริบททางการเมือง</u> นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกเทศมนตรีครั้งแรก เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2546 นับเป็นนายกเทศมนตรีคนที่ 14 ต่อจากนายยรรยง อุทัย ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ.2547 ได้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลนครยะลา ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการแข่งขันกันสูงมากระหว่างทีมชาวยะลานำโดย นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ และทีมรักยะลา ผลการเลือกตั้งนายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ สามารถชนะทีมของฝ่ายตรงข้ามได้ สามารถบริหารเมืองยะลาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ท่ามกลางวิกฤตทั้งการเมือง ความรุนแรงของเหตุการณ์ความไม่สงบและสภาวะทางวิกฤตเศรษฐกิจ จนในปีพ.ศ. 2551 ได้หมดวาระและได้รับการเลือกตั้งให้บริหารเทศบาลนครยะลาอีกครั้งโดยไม่มีคู่แข่ง จนถึงปัจจุบัน

<u>บริบททางการบริหารงาน</u> สำนักงานเทศบาลนครยะลา มีบุคลากรทั้งสิ้น 1,138 คน มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล 24 คน แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็น 5 สำนัก และ 3 กอง ประกอบด้วย สำนักปลัดเทศบาล สำนักการคลัง สำนักการช่าง สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และสำนักการศึกษา กองวิชาการและแผนงาน กองสวัสดิการสังคม และกองการประปา โดยมีพนักงานเทศบาลจำนวน 170 คน พนักงานครูเทศบาล จำนวน 245 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 242 คน และพนักงานจ้าง จำนวน 726 คน

โครงการวงดนตรีออร์เคสตร้า

<u>สภาพปัญหาและสถานการณ์ก่อนเริ่มดำเนินการ</u>

สืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบเชิงลบต่อทุกภาคส่วนในสังคม จนกระทั่งปัจจุบัน สถานการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ พ.ศ.2547 ก็ยังคงเกิดความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐบาล องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและประชาสังคม ต่างทุ่มเททรัพยากรทั้งงบประมาณ บุคลากร จำนวนมากเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 34,137 พันล้านบาท แต่ก็ยังคงเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และส่งผลร้าวลึกต่อจิตใจของคนที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส เช่น เกิดความหวาดระแวง ความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกัน การแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย จนบางครั้งไม่สามารถติดต่อสื่อสารกัน รวมถึงการทำกิจกรรมที่เคยปฏิบัติร่วมกันได้เกิดความขัดแย้งทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มคนที่นับถือศาสนาพุทธด้วยกันเอง กลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยกันเอง และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่นับถือต่างศาสนา[4]

[4] เรื่องเดียวกัน.

จากสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นสาเหตุส่วนหนึ่ง เนื่องจากปัญหาเชิงโครงสร้างสังคม เยาวชนในพื้นที่เติบโตมาในสังคมที่มีการปลูกฝังความเกลียดชัง มีการรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และสภาพสังคมผิดเพี้ยนจากความจริงคือ คิดว่าแผ่นดินที่ตนอยู่อาศัยตกอยู่ในอาณานิคมของสยามประเทศ อีกทั้งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดประเภทต่าง ๆ การขาดโอกาสทางการศึกษา ปัญหาการว่างงาน ความยากจน การไม่เคร่งครัดในหลักศาสนาที่ถูกต้อง ทำให้เป็นแรงจูงใจให้เยาวชนเหล่านั้นเข้าไปเป็นแนวร่วมให้กับขบวนการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น จึงเป็นตัวกระตุ้นและแรงผลักให้ทางเทศบาลนครยะลาขับเคลื่อนงานด้านการเสริมสร้างความสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของขบวนการ

จากสภาพการณ์ดังกล่าว เทศบาลนครยะลาจึงมีวิสัยทัศน์ด้านการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในจังหวัดยะลา โดยมองว่าจะต้องทำอย่างไรให้สังคมที่ในอดีตที่ประชาชนเคยอยู่ร่วมกันได้ เคยมีปฏิสัมพันธ์กัน เคยทำกิจกรรมด้วยกัน เคยเรียนด้วยกัน เคยมีความเข้าใจกันกลับคืนมา โดยกระทำผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เน้นปัญหาในชุมชนเป็นตัวตั้งเพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น ถ้าเด็กและเยาวชนที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน ได้มาอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน จะทำให้เกิดความเป็นเพื่อนกัน ลดความหวาดระแวงต่อกันได้ และพยายามปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความสำนึกรักแผ่นดินของตน ถ้าเด็กและเยาวชนรักในแผ่นดินของตนแล้วก็จะไม่เกิดการทิ้งถิ่นฐาน และช่วยกันพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง นอกจากนั้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของกิจกรรมเสริมสร้างความสมานฉันท์หลายโครงการ อาทิ โครงการชุมชนปลอดภัย (ตาสับปะรด) โครงการค่ายเยาวชนสำนึกรักท้องถิ่นเสริมสร้างความสมานฉันท์ โครงการลานเยาวชนสัมพันธ์ โครงการธรรมะสัญจร รวมถึงโครงการส่งเสริมทักษะด้านดนตรีอีกด้วย[5] โดยเล็งเห็นว่าดนตรีจะช่วยกล่อมเกลาจิตใจ ฝึกความอดทน พัฒนาสมองของเด็กและเยาวชนทั้งพุทธและมุสลิม อีกทั้งช่วยลดความรู้สึกเกลียดชังซึ่งกันและกัน เป็นการนำเด็กและเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามมาใช้ชีวิตและอยู่ด้วยกันเพื่อให้มีความสนใจ เข้าใจซึ่งกันและกัน โดยเปรียบการเล่นดนตรีออร์เคสตร้าเป็นวงเหมือนกับการทำงานเป็นทีม จึงเป็นที่มาของการดำเนิน “โครงการวงดนตรีออร์เคสตร้า เทศบาลยะลา” ขึ้น เพื่อจัดกิจกรรมให้ชาวพุทธและมุสลิมมีกิจกรรมร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความรู้สึกหวาดกลัวในการอยู่ร่วมกัน และลดความรู้สึกในการแบ่งแยกความเป็นพวกเขา พวกเรา ประกอบกับปัจจุบัน มีโรงเรียนสอนศาสนาเพิ่มมากขึ้น เด็กมุสลิมนิยมเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาทำให้เกิดการแบ่งแยกกันทางการศึกษาในกลุ่มเยาวชนบางกลุ่ม การมาเล่นดนตรีออร์เคสตร้าจึงน่าจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันไม่ให้เด็กถูกชักจูงไปเข้าร่วมขบวนการได้[6]

[5] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[6] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

<u>วัตถุประสงค์ในการดำเนินโครงการ</u>

เทศบาลนครยะลาได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของดนตรีออร์เคสตร้าว่ามีประโยชน์ทั้งต่อผู้เล่น ผู้ที่อยู่รอบข้างและสังคม และภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบดังกล่าว สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของเด็กและเยาวชนได้ คือพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน มีสุนทรียภาพ สามารถทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ รวมถึงเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต และสามารถพัฒนาสมองของเด็กและเยาวชนได้ จึงส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมออร์เคสตร้า เพื่อเด็กและเยาวชน[7] โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันของเด็กและเยาวชนที่มีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม
2) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีสุนทรียภาพ และมีจิตใจอ่อนโยนได้แสดงออกถึงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทางด้านดนตรี
3) เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักกฎ กติกาทางสังคม สามารถนำความรู้ทักษะทางด้านดนตรี ไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต

<u>ขั้นตอนการดำเนินงาน</u>

การดำเนินการเพื่อจัดตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้ามีดังต่อไปนี้

1) ผู้บริหารมอบนโยบายตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้า โดยนายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา ได้มีนโยบายให้จัดตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้าเทศบาลนครยะลาโดยมอบหมายให้สำนักการศึกษา เทศบาลนครยะลา จัดทำโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้า

2) สำนักการศึกษาจัดทำโครงการและประสานงานเครือข่าย โดยผู้อำนวยการสำนักการศึกษาและเจ้าหน้าที่ได้ร่วมกันวางแผนและจัดทำโครงการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมีการแสวงหาทีมงานและประสานงานเครือข่ายทั้งจากภายในและภายนอกพื้นที่ รวมถึงแสวงหาความรู้เทคโนโลยีเกี่ยวกับดนตรีออร์เคสตร้า งบประมาณ อีกทั้งเตรียมบุคลากรทั้งของภายในสำนักการศึกษาเอง และการคัดเลือกบุคลากรทั้งครู เด็กนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในการขอรับการสนับสนุนจากภายนอกต้องมีการประสานงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากเทศบาลนครยะลามีทรัพยากรและองค์ความรู้เกี่ยวกับวงดนตรีออร์เคสตร้าอย่างจำกัด ไม่มีศักยภาพ

[7] เทศบาลนครยะลา, ***หนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเมืองยะลา Yala City***, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ยะลา: สำนักการศึกษา เทศบาลนครยะลา, 2552).

เพียงพอในการดำเนินการได้ด้วยตนเอง

3) ดำเนินการจัดประชุมปรึกษาหารือกำหนดรายละเอียดวงดนตรี

สำนักการศึกษาได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเครื่องดนตรีมากำหนดรายละเอียด ถ้าหากจะตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้า ควรจะต้องมีดนตรีประเภทใด มีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง[8] ในการจัดตั้งวงดนตรีออเคสตร้าให้ประสบความสำเร็จได้นั้นผู้บริหารและทีมงานก็ได้มีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการ การกำหนดรายละเอียดของเครื่องดนตรี กำหนดรูปแบบของการเล่นและประสานหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

3.1) จัดประชุมร่วมกันระหว่างนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากับผู้บริหารของหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือคือ ดร.สุกรี เจริญสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล คุณกิตติรัตน์ ณ ระนอง รองผู้อำนวยการสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอรับคำปรึกษาในรูปแบบและแนวทางในการจัดตั้งวงออร์เคสตร้าของเทศบาลนครยะลาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.2) จัดประชุมระหว่างผู้บริหารเทศบาลนครยะลา ครูสอนดนตรีสังกัดเทศบาลนครยะลา ครูจากสถาบันต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือ เช่น จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา คณะครูจากจังหวัดพัทลุง และทีมงานผู้ประสานโครงการ เพื่อดำเนินการซักซ้อมกำหนดตารางการฝึกซ้อม รูปแบบการฝึกซ้อมดนตรี รวมถึงการคัดเลือกเด็กที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเล่นดนตรีออร์เคสตร้า

3.3) ประชุมระหว่างผู้บริหาร ทีมงาน คณะครูผู้รับผิดชอบเพื่อกำหนดรูปแบบในการจัดตั้งวงออร์เคสตร้าของเทศบาล

3.4) ประชุมเด็ก เยาวชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ

3.5) ประชุมผู้ปกครองเด็ก เยาวชนเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการ

4) ดำเนินการซื้อเครื่องดนตรี จัดหา/อบรมครูและคัดเลือกเด็กนักดนตรี เทศบาลนครยะลาได้ส่งคณะครูสอนดนตรีของโรงเรียนในจังหวัดยะลา ครูจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และจากจังหวัดพัทลุง เดินทางไปอบรม ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 5 วัน และในขณะเดียวกันได้ดำเนินการจัดซื้อเครื่องดนตรี จำนวน 109 ชิ้น แบ่งเป็นเครื่องเป่า จำนวน 31 ชิ้น เครื่องสาย จำนวน 67 ชิ้น เครื่องตี จำนวน 10 ชิ้น เปียโน จำนวน 1 ตัว โดยใช้งบประมาณจากเทศบาลนครยะลาเป็นเงิน 4,750,000 บาท

[8] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

ต่อมาเมื่อคณะครูวงดนตรีออร์เคสตร้าได้รับการอบรมจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ก็ได้กลับมาเป็นผู้ฝึกซ้อมให้แก่เยาวชนที่มีความหลากหลายทั้งอายุ เพศ ศาสนา และวัฒนธรรมจากโรงเรียนต่างๆในจังหวัดยะลาและจังหวัดใกล้เคียงประมาณ 140 คน[9]

สำหรับการคัดเลือกเด็กนักดนตรี เทศบาลนครยะลาไม่ได้ปิดกั้นเรื่องเพศ ศาสนา ความรู้พื้นฐาน เทศบาลนครยะลารับสมัครเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 140 คน ซึ่งเด็กทุกคน ไม่มีพื้นฐานด้านดนตรีมาก่อน ใครอยากมาเข้าวงดนตรีก็ได้ แต่ที่สำคัญขอให้มีใจในการมาทำกิจกรรม เพราะผู้บริหารมองว่าถ้าทำวงดนตรีออร์เคสตร้าได้สำเร็จจะเกิดผลกระทบด้านบวกต่อสังคมอย่างยิ่งใหญ่[10] แต่เพื่อให้วงดนตรีบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในช่วงแรกได้กำหนดคุณสมบัติไว้ว่า ต้องมีพื้นฐานทางด้านดนตรี เช่น เป็นนักดนตรีวงโยธวาทิต วงเมโลเดียนของโรงเรียน แต่สุดท้ายเมื่อเด็กมาสมัครจริงก็ได้แต่คนที่มีใจมาเรียนและรับทุกคนที่มาสมัครเข้าร่วม

การรับสมัครเด็กนักดนตรีดำเนินการทุกปี ๆ ละ 1 ครั้ง ระหว่างเดือน กันยายน – ตุลาคม รับ 50% ของเด็กที่อยู่ประจำวง เด็กที่คัดเลือกไว้ปรากฏว่ามีมากเกินกว่าเครื่องดนตรี ก็ตกลงกันด้วยวาจาว่าถ้าใครมีความสามารถที่ซื้อเครื่องดนตรีได้เอง ก็ให้จัดหาเครื่องดนตรีมาเอง ใครที่ไม่พร้อมเรื่องการซื้อเครื่องดนตรี ก็ให้ใช้เครื่องดนตรีของเทศบาล ในการคัดเลือกเด็กจะมีการกำหนดอายุให้คละกันไปหลายช่วง เพื่อที่จะทดแทนกันได้ ไม่ใช่ว่ารับแต่เด็กอายุระดับเดียวกันทั้งหมด เพื่อสร้างเด็กขึ้นมาทดแทนเด็กรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษา มีตั้งแต่อายุ 8 ขวบจนถึงอายุ 15 ขวบ มีทั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 3 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และที่สำคัญมีเด็กมุสลิมเกือบครึ่งวงมาทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีความสุข

เมื่อได้เด็กนักดนตรีที่มีใจมาเรียนดนตรีแล้ว เทศบาลนครยะลาอธิบายกับผู้ปกครองถึงกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน ความคาดหวังให้ตรงกันกับผู้ปกครองว่า เทศบาลนครยะลาเปิดพื้นที่ให้เด็กได้มาฝึกซ้อมดนตรี โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าครูผู้สอน ผู้ปกครองมีหน้าที่นำลูกมาส่ง แล้วก็มารับกลับ และแบ่งเวลาการเรียนพิเศษของเด็กให้เหมาะสมเท่านั้น [11]

5) การฝึกซ้อม วงดนตรีออร์เคสตร้า เทศบาลนครยะลา ได้เริ่มฝึกซ้อมมาตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2551 โดยฝึกซ้อมเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ ในช่วงเปิดภาคเรียน ส่วนในช่วงปิดภาคเรียนจะฝึกซ้อมในวันจันทร์ - ศุกร์ ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องทั้งครูผู้สอน เด็กและเยาวชน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองที่อยากให้เด็กประสบความสำเร็จทางด้านดนตรีตามที่หวังไว้ ส่งผลให้วงออร์เคสตร้าเทศบาลนครยะลาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

---

[9] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[10] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[11] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

สำหรับวันที่ฝึกซ้อมดนตรีในช่วงเปิดภาคเรียนที่เป็นวันเสาร์อาทิตย์ซึ่งจะตรงกับเวลาที่เด็กนักดนตรีต้องไปเรียนพิเศษด้วย จึงต้องแบ่งเวลาซ้อมดนตรีกับเวลาเรียนพิเศษ คือให้เด็กนักเรียนและผู้ปกครองบริหารจัดการเวลาให้ได้ แต่สุดท้ายผู้ปกครองจะถามลูกตัวเองว่า ชอบตรงไหน จะเรียนดนตรีหรือเรียนอย่างอื่น เด็กบางคนเคยเรียนว่ายน้ำ แต่พอมาเล่นดนตรี ก็ทิ้งว่ายน้ำเลย เพราะชอบดนตรีมากกว่า ก็เริ่มมีความชัดเจน[12]

นอกจากนี้ เทศบาลนครยะลายังได้เรียนเชิญ อาจารย์วีระศักดิ์ อักษรถึง คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลามาเป็นผู้อำนวยเพลงและผู้อำนวยการฝึกซ้อมวงดนตรีออร์เคสตร้า ซึ่งทำหน้าที่จัดการวงดนตรีได้อย่างดี และอาจารย์วีระศักดิ์ได้ประสานงานกับครูดนตรีบางส่วนในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุงมาร่วมงานกับครูดนตรีของจังหวัดยะลา ซึ่งในช่วงแรกของการรวมวงมีความยาก เพราะว่าเด็กที่มาฝึกซ้อมมีเป็นจำนวนมาก แต่เด็กเหล่านี้มีวินัยสูง ขยันฝึกซ้อม เด็กชุดนี้ฝึกฝนกันเป็นเวลานับ 10 เดือน[13]

เทศบาลนครยะลาจัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบประมาณ 3-4 คน คอยดูแลอำนวยความสะดวกให้การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยร่วมกับครูสอนดนตรี ช่วยจัดการเรื่องอื่น ๆ เช่น การตั้งเครื่อง ซ่อมเครื่อง เป็นต้น การที่เจ้าหน้าที่ทุ่มเทเสียสละก็เพื่อให้บรรลุในวัตถุประสงค์ของการตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้า แม้แต่นายกเทศมนตรีก็คอยเอาใจใส่ดูแล ถ้ามีเวลาว่างก็จะแวะไปพูดคุย ไปเยี่ยมและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ[14]

---

[12] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[13] เลขา เกลี้ยงเกลา, “วงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลา รวมพลังเด็กน้ำดีทุกศาสนา”, [http://www.yala24.net/home/node/100], 6 พฤศจิกายน 2553.

[14] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

การฝึกซ้อมดนตรีดำเนินการที่อาคารพระเศวตสุรคชาธาร ซึ่งเป็นโรงยิมขนาดใหญ่ความจุประมาณ 4,000 ที่นั่ง เมื่อซ้อมเสร็จก็ต่างคนต่างกลับบ้าน ไม่ได้มีที่พักให้ แต่จะมีการเลี้ยงอาหารกลางวันกับอาหารว่าง เด็กนักดนตรีที่ติดการซ้อมดนตรีมาก ทุกเช้าจะต้องมาซ้อมดนตรี มีการเช็ดขัดถูเครื่องดนตรี บางวันอาจารย์คุมวงยังมาไม่ถึงเด็กนักดนตรีก็จะเข้าไปดูแลกันเอง ในส่วนของการจัดเก็บเครื่องดนตรีดำเนินการเก็บที่เทศบาลยกเว้นที่เป็นดนตรีของเด็กนักดนตรีเอง ส่วนใหญ่เด็กนักดนตรีจะซื้อไวโอลินเองเนื่องจากราคาไม่สูงมากนัก ส่วนเครื่องดนตรีที่มีราคาสูงส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องดนตรีของเทศบาล เช่น ฟลุท[15]

6) การแสดง จากจุดเริ่มต้นของการตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้าที่มีความแตกต่างกันทางด้านศาสนา วัย วิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มาสู่การฝึกซ้อมทำกิจกรรมด้านตรีร่วมกัน และก่อตั้งเป็นวงออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาขึ้น (Yala City Municipality Youth Orchestra) เริ่มฝึกซ้อมตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยตั้งเป้าหมายไว้ว่าภายในระยะเวลา 10 เดือนจะแสดงในงานเฉลิมพระเกียรติคือช่วงธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และเป้าหมายนั้นก็บรรลุตามที่ได้วางไว้ ได้จัดคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัววันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2551 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา แต่เดิมกำหนดการแสดงไว้ 2 รอบ คือรอบเด็กทั่วไปกับรอบประชาชน ปรากฏว่ารอบเด็กทั่วไป ปกติห้องประชุมจะรับได้ประมาณ 1,200 คน แต่มีเด็กร่วมเข้าฟังประมาณ 2,000 กว่าคนเกือบ 3,000 คน จึงมีการเพิ่มรอบการแสดง

สำหรับเพลงที่เล่นคือเพลงสรรเสริญพระบารมี และเพลงพระราชนิพนธ์ ทั้งนี้เพื่อให้นึกถึงสถาบันหลักของประเทศ อีกส่วนหนึ่งเป็นเพลงท้องถิ่น เช่น เพลงเสน่ห์ยะลา คนยะลารักยะลา อย่างเพลงเสน่ห์ยะลา โดยจุดประสงค์ก็คือต้องการปลูกฝังความรักบ้านเกิด ซึ่งถ้ามีความรักในบ้านเกิดตนเอง ก็จะไม่ทำร้ายบ้านตนเอง และต่อมาก็จะปลูกฝังให้เกิดจิตสาธารณะและมีจิตอาสาต่อแผ่นดินเกิด[16]

การแสดงดนตรีแต่ละครั้งจะไม่เล่นเพลงซ้ำเหมือนเดิมทั้งหมด รายชื่อเพลงที่ใช้ในการแสดงคอนเสิร์ต เช่น รัก, พระเทพทรงบุญ, ส้มตำ, ลาวดวงเดือน, คนยะลา รักยะลา, เสน่ห์ยะลา, โกตาบารู, เลนัง, จับเคียวเกี่ยวรุ้ง, Take me home country roads, Yea lai xeing, Over the rainbow, My Way, The sound of music เป็นต้น หลังจากนั้นวงดนตรีออร์เคสตร้าก็ได้มีโอกาสแสดงผลงานตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในจังหวัดยะลาและจังหวัดอื่นๆ อีกหลายสิบครั้ง[17]

7) การประเมินผลโครงการ หลังจากการจัดกิจกรรมแล้ว สำนักการศึกษาได้ประเมินผลการดำเนินโครงการ โดยสัมภาษณ์เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครอง และประชาชนผู้เข้ารับการชม

---

[15] อำพล พลศร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[16] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

[17] เทศบาลนครยะลา, ***หนังสือประกอบการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเมืองยะลา Yala City***, พิมพ์ครั้งที่ 2 (ยะลา: สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา, 2552).

การแสดงคอนเสริต์ ผลปรากฏว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในโครงการนี้ในระดับมาก เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนผู้ด้อยโอกาสได้แสดงความสามารถทางด้านดนตรี ประชาชนได้รับฟังดนตรีที่ไพเราะและชื่นชมบุตรหลานชาวยะลาแสดงความสามารถ โดยได้นำข้อมูลจากการสอบถามไปเป็นข้อมูลในการประชุม ปรับปรุงรูปแบบโครงการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

<u>ลักษณะ/รูปแบบการจัดการความขัดแย้ง</u>

จากสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องถือเป็นตัวกระตุ้นให้เทศบาลนครยะลาคิดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้คนในพื้นที่มีกิจกรรมทำ จะได้ไม่กังวลถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นการใช้กิจกรรมขับเคลื่อนงานด้านการเสริมสร้างความสมานฉันท์ ซึ่งเป็นงานที่ให้ความสำคัญและมีจุดเน้นที่การป้องกันความขัดแย้งและพยายามลดความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับดนตรี กีฬา ศิลปะ ศาสนา ให้ความรู้ด้านการสำนึกรักท้องถิ่น แต่มิใช่งานด้านการแก้ไขความรุนแรง ด้วยรูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบโดยตรง

เทศบาลนครยะลาเน้นการดำเนินงานที่มีมิติในเชิงวัฒนธรรม ศาสนา ให้คนต่างศาสนาเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถอยู่ร่วมกันได้แม้ว่าจะมีความคิด ความเชื่อแตกต่างกัน มีวิถีชีวิตประเพณีที่แตกต่างกัน โดยสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างไม่แบ่งแยกเป็นพวกเขา-พวกเรา เกิดความไว้วางใจต่อกันอันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เน้นให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ คำนึงถึงคุณค่าความเป็นคน เคารพในความคิด ความเชื่อ ประเพณี วิถีชีวิตซึ่งกันและกัน กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ กรณีวงดนตรีออร์เคสตร้าเน้นทำงานกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นงานวางรากฐานและปลูกฝังในระยะยาว เพื่อให้เด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า โดยมีความคิดและพฤติกรรมที่สร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันทางด้านความคิด เพศ ศาสนา และวัฒนธรรม

ในการดำเนินโครงการดนตรีออร์เคสตร้าในช่วงแรกมีผู้ไม่เห็นด้วยกับการตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้าจำนวนไม่น้อย บางคนมองว่าดนตรีประเภทนี้มีผู้คนนิยมฟังน้อย มีความยุ่งยากซับซ้อนในการฝึกฝน อีกทั้งมีผู้รู้ในดนตรีประเภทนี้น้อยมาก หากจะทำกิจกรรมด้านดนตรีให้ประสบความสำเร็จน่าจะทำอะไรที่เป็นที่รู้จักและทำได้ง่าย เช่น วงดนตรีลูกทุ่ง ดนตรีไทย แม้แต่ครูจากจังหวัดยะลาที่เทศบาลนครยะลาส่งไปเรียนดนตรียังเห็นว่าน่าจะตั้งวงดนตรีอื่นๆ แทน แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยไม่ได้แสดงการคัดค้านอย่างชัดเจน เมื่อผู้บริหารเทศบาลได้มีการชี้แจงจากการพบปะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการต่างๆ เช่น สภากาแฟเพื่อประชาชน โดยแสดงในเห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะทำวงดนตรีออร์เคสตร้าให้ประสบความสำเร็จเพราะวงดนตรีประเภทนี้มีจำนวนน้อย ถ้าทำประสบความสำเร็จจะเป็นความภาคภูมิใจและเป็นชื่อเสียงของพี่น้องชาวยะลาที่สามารถใช้ดนตรีเป็นสื่อในการสร้างสันติภาพได้ระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนและผู้คัดค้านก็มีความเข้าใจมากขึ้น และต่อมาก็ยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

<u>การระดมทรัพยากรและทรัพยากรที่ใช้</u>

การทำวงดนตรีออร์เคสตร้าใช้งบประมาณถึง 10 ล้านบาท จำแนกเป็นค่าเครื่องดนตรี ค่าใช้จ่ายในการนำครูและเด็กนักดนตรีไปฝึกซ้อม ค่าใช้จ่ายในการแสดง อาหาร อาหารว่าง ฯลฯ แต่เนื่องจากเทศบาลนครยะลามีงบประมาณจำกัดซึ่งในช่วงแรกของการตั้งวงดนตรี เทศบาลนครยะลาได้ขอและได้รับการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและหน่วยงานอื่นๆ การทำวงดนตรีออร์เคสตร้านั้น เทศบาลบรรจุโครงการนี้ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ประเพณีและวัฒนธรรม แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาตลอดชีวิต ในปี พ.ศ. 2550 สนับสนุนงบประมาณของเทศบาลเป็นค่าจัดซื้อเครื่องดนตรี 4,750,000 บาท ในปี พ.ศ. 2551 ,2552 และ 2553 สนับสนุนเป็นกิจกรรมการฝึกซ้อมดนตรีและการแสดงคอนเสิร์ตปีละ 3,500,000 บาท[18]

<u>ผลสำเร็จในการดำเนินงาน</u>

นับตั้งแต่วันที่เริ่มฝึกซ้อมจนกระทั่งได้จัดคอนเสิร์ตเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งมีคนเข้าฟังจนล้นห้องประชุมและต้องเพิ่มรอบการแสดง จนกระทั่งถึงปัจจุบันวงดนตรีออร์เคสตร้าจัดการแสดงมาแล้วไม่ต่ำกว่า 20 ครั้ง โดยวงดนตรีออร์เคสตร้ามีการแสดงในจังหวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี นอกพื้นที่อย่างน้อย 6 ครั้ง/ปี นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวยะลาเป็นอย่างมาก เมื่อกล่าวถึงจังหวัดยะลา สิ่งหนึ่งที่ประชาชนมักนึกถึงก็คือวงดนตรีออร์เคสตร้าที่มีองค์ประกอบของวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว และได้เดินทางไปแสดงถึงวัฒนธรรมและตัวตนของคนยะลามาแล้วทั่วประเทศ

วงดนตรีออร์เคสตร้าเยาวชนเทศบาลนครยะลาช่วยในการสร้างความไว้วางใจระหว่างพุทธกับมุสลิมเพิ่มขึ้น โดยเด็กที่นับถือต่างศาสนาได้มาใช้ชีวิตและทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบันหาโอกาสได้ยากมากที่จะทำให้เด็กที่นับถือต่างศาสนาได้มาอยู่ร่วมกัน ปัจจุบันเด็กชาวพุทธและมุสลิมจำนวน 150 คน ได้มาอยู่ร่วมกันและเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันเพิ่มมากขึ้น มีการเรียนรู้ร่วมกันถึงความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตที่แตกต่างกันไป เด็กไทยพุทธและไทยมุสลิมเป็นเพื่อนกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมปีใหม่ เล่นเกมนันทนาการ นอกจากนี้ ผู้ปกครองของเด็กดังกล่าวก็มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กัน และขยายเครือข่ายออกไปอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่ง อันจะส่งผลให้จังหวัดยะลาเกิดสันติได้ต่อไปในอนาคต

<u>ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการ</u>

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้าประกอบด้วยหลายปัจจัยผสมผสานกัน ทั้งผู้นำ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ เครือข่ายภาคเอกชนและประชาชน ดังนี้

[18] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

1) นายกเทศมนตรีเป็นผู้มีวิสัยทัศน์สูง มีความมุ่งมั่นในการผลักดันกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้น ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น โดยมองเห็นว่าสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดยะลาต้องใช้กิจกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน จะหยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ได้ เพราะถ้าหยุดกิจกรรม จะไม่เกิดความเคลื่อนไหว คนในพื้นที่จะเกิดความกลัว จึงมีกิจกรรมด้านการเสริมสร้างความสมานฉันท์อย่างต่อเนื่อง โดยพยายามปลูกฝังให้คนยะลา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีสำนึกรักท้องถิ่น ไม่ละทิ้งถิ่นฐานไปไหน นอกจากนี้นายกเทศมนตรีมีบุคลิกภาพการเป็นผู้นำที่สามารถเชิญคนเก่ง คนมีความรู้ ความสามารถมาร่วมงานด้วย อีกทั้งมีความสามารถในการประสานเครือข่ายได้เป็นอย่างดี ทำให้ประสานงานติดต่อได้อย่างราบรื่น

2) ทีมงานของนายกเทศมนตรีและข้าราชการ ไม่ว่าจะเป็นรองนายกเทศมนตรีด้านต่าง ๆ ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล สำนักการศึกษาในฐานะผู้ได้รับมอบหมายให้จัดทำโครงการ รวมถึงข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ มีความเข้าใจธรรมชาติของคนในพื้นที่ เข้าใจธรรมชาติของงานที่ทำ และที่สำคัญคือทุ่มเททำงานสนับสนุนงานของเทศบาลนครยะลา ไม่แบ่งแยกว่าเป็นงานสำนักหรือกองของใคร แต่ทุกงานเป็นงานของเทศบาลนครยะลา เจ้าหน้าที่ทำงานด้วยใจมุ่งมั่น เสียสละ ทุ่มเทให้กับการทำงานทุกวัน แม้กระทั่งในวันเสาร์อาทิตย์

3) การมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การสนับสนุนจากภาคธุรกิจต่างๆ ในด้านงบประมาณ การสนับสนุนด้านความรู้และทักษะด้านดนตรีจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ความร่วมมือจากผู้ปกครองและเด็กในการสนับสนุนงานของเทศบาลนครยะลา เสียสละเวลา ทุ่มเท อุทิศตนให้กับวงดนตรีออร์เคสตร้าอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทั้งด้านงบประมาณบางส่วน และแรงกาย แรงใจที่มีให้เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับเทศบาลนครยะลา และมิใช่เฉพาะโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้าเท่านั้นที่ผู้ปกครอง เด็กและชุมชน ร่วมใจ ร่วมแรง ยังรวมถึงโครงการ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เทศบาลนครยะลาขับเคลื่อนให้เกิดขึ้น เช่น การร่วมกันสอดส่องดูแลให้เกิดความสงบในพื้นที่จากภาคประชาสังคมเปรียบเสมือนตาสับปะรดคอยเฝ้าระวังมิให้เกิดเหตุร้ายขึ้นในชุมชน ถ้ามีความผิดปกติก็จะคอยแจ้งข่าวถึงกันตลอดเวลา โดยประชาชนเสียสละเวลา งบประมาณร่วมกันในการดูแลชุมชนของตนให้เกิดความสงบเรียบร้อย โครงการที่เทศบาลนครยะลาจัดอบรมให้เยาวชนมีคุณธรรมและรักในท้องถิ่น เมื่ออบรมเสร็จสิ้น รุ่นพี่ที่ผ่านการอบรมก็จะคอยเข้ามาช่วยสนับสนุนงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้ปกครองของเด็กก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น เป็นต้น

<u>อุปสรรคในการดำเนินโครงการและการแก้ไขปัญหา</u>

การดำเนินโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้าที่เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศในปัจจุบัน หนทางไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ แต่ประสบปัญหาอุปสรรคมากมายที่ต้องแก้ไขทั้งในช่วงเริ่มก่อตั้งวงดนตรี และเมื่อตั้งวงดนตรีแล้วก็ตาม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดยะลาทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน การดำเนินโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้าเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดยะลา

อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความสูญเสียตามมาทั้งด้านชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน โดยเฉพาะจิตใจของคนในพื้นที่ที่ต้องอยู่ในพื้นที่ด้วยภาวะจิตใจไม่ปกติ หวาดระแวง เกิดความรู้สึกว่าชีวิตไม่มีความมั่นคง มีความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันสูงระหว่างคนต่างศาสนา แม้กระทั่งผู้ที่นับถือศาสนาเดียวกัน **ในปัจจุบันสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างไทยพุทธกับมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดยะลามีหลายประการ** <u>ประการแรก</u> สภาพภูมิศาสตร์ในอำเภอเมืองที่แบ่งชุมชนออกเป็นสองข้าง ฝั่งหนึ่งเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม อีกฝั่งเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ ทั้ง ๆ ที่ในอดีตชาวพุทธเคยอาศัยอยู่ร่วมกันกับชาวมุสลิมมาอย่างยาวนาน แต่ในปัจจุบันเมื่อเกิดสถานการณ์ความรุนแรง ทำให้ทั้ง 2 ศาสนาได้แยกกันพักอาศัยอย่างชัดเจน <u>ประการที่สอง</u> ระบบการศึกษาที่เปลี่ยนไป บทบาทโรงเรียนเอกชนของศาสนาอิสลามมีมากขึ้น ดังนั้นเด็กมุสลิมที่จะเข้ามาเรียนในโรงเรียนสามัญน้อยลง โอกาสที่จะทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กต่างศาสนาจึงมีน้อย ความสัมพันธ์จึงไม่แน่นแฟ้นเหมือนในอดีต ที่เด็กพุทธกับมุสลิมเรียนอยู่ด้วยกันตั้งแต่เล็กจนโต <u>ประการที่สาม</u> กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบพยายามสร้างสถานการณ์ให้มีความรุนแรงเกิดขึ้น โดยกระทำต่อคนทั้ง 2 ศาสนา พุทธและมุสลิม มีการยิงมัสยิด วัด ทำร้ายผู้นำศาสนา จับผู้นำศาสนาทั้ง 2 ศาสนา เพื่อสร้างให้เกิดการแบ่งแยกของกลุ่มคน และให้หวาดระแวงกัน เทศบาลนครยะลาจึงได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงโครงการวงดนตรีออร์เคสตร้าเพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนต่างศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยให้การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2) แรงต้านจากกลุ่มต่างๆ ในการทำวงดนตรีออร์เคสตร้า ประสบปัญหาในช่วงแรก เป็นเรื่องแนวคิดว่าทำไมต้องทำวงดนตรีออร์เคสตร้า ทำไมไม่ทำวงดนตรีลูกทุ่ง หรือวงดนตรีสตริง เนื่องจากวงดนตรีออร์เคสตร้าเข้าถึงได้ยาก ประชาชนไม่ค่อยได้รู้จักและไม่ได้สัมผัสดนตรีประเภทนี้ อีกทั้งมีผู้รู้ในดนตรีประเภทนี้น้อยมาก หากจะทำกิจกรรมด้านดนตรีให้ประสบความสำเร็จน่าจะทำอะไรที่เป็นที่รู้จักและทำได้ง่าย เช่น วงดนตรีลูกทุ่ง ดนตรีไทย ผู้บริหารจึงได้ดำเนินการชี้แจงเมื่อได้มีการพบปะกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการต่าง ๆ เช่น สภากาแฟเพื่อประชาชน โดยแสดงในเห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะทำวงดนตรีออร์เคสตร้าให้ประสบความสำเร็จเพราะวงดนตรีประเภทนี้มีจำนวนน้อย ถ้าทำประสบความสำเร็จจะเป็นความภาคภูมิใจและเป็นชื่อเสียงของพี่น้องชาวยะลา ที่สามารถใช้ดนตรีเป็นสื่อสร้างสันติภาพได้ระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนและผู้คัดค้านก็มีความเข้าใจมากขึ้นและต่อมาก็ยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

3) งบประมาณในการทำวงดนตรีใช้เงินประมาณ 10 ล้านบาท เช่น งบประมาณในการซื้อเครื่องดนตรี การฝึกครูผู้สอน การฝึกซ้อมให้เด็กนักเรียน งบประมาณค่าอาหารกลางวัน อาหารว่าง ค่าบำรุงรักษาเครื่องดนตรี เป็นต้น ซึ่งเทศบาลนครยะลามีงบประมาณไม่เพียงพอ ในปี พ.ศ. 2550 งบประมาณของเทศบาลนครยะลา เป็นค่าจัดซื้อเครื่องดนตรี 4,750,000 บาท ในปี พ.ศ. 2551, 2552 และ 2553 เป็นกิจกรรมการฝึกซ้อมดนตรี ปีละ 3,500,000 บาท ซึ่งเทศบาลนครยะลาแก้ไขปัญหาด้วยการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและหน่วยงานอื่น ๆ

4) ขาดบุคลากรทั้งครูผู้สอน เด็กนักดนตรีและเจ้าหน้าที่ จังหวัดยะลาขาดแคลนครูที่มีความรู้ ทักษะและความเข้าใจในดนตรีออร์เคสตร้า ครูที่เชี่ยวชาญเครื่องสายที่จังหวัดยะลามีน้อยมาก การแก้ไขปัญหาทำโดยขอรับความรู้และทักษะด้านดนตรีออร์เคสตร้าจากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดลช่วยฝึกสอนให้กับครูดนตรีที่เกี่ยวข้องจากจังหวัดยะลาและจังหวัดต่าง ๆ เพื่อกลับมาช่วยสอนดนตรีให้กับเด็กนักดนตรีจังหวัดยะลาต่อไป

สำหรับการคัดเลือกเด็กนักดนตรี เทศบาลนครยะลาไม่ได้ปิดกั้นเรื่องเพศ ศาสนา ความรู้พื้นฐาน เทศบาลนครยะลารับสมัครเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจเข้าร่วมฝึกอบรม ปรากฏว่าเด็กที่คัดเลือกไว้มีจำนวนมากเกินกว่าเครื่องดนตรี ทางเทศบาลนครยะลาแก้ไขปัญหาด้วยการตกลงกันด้วยวาจาว่า ถ้าใครมีความสามารถที่ซื้อเครื่องดนตรีได้เอง ก็ให้จัดหาดนตรีมาเอง ใครที่ไม่พร้อมเรื่องการซื้อเครื่องดนตรี ก็ให้ใช้เครื่องดนตรีของเทศบาล

สำหรับการมอบหมายเจ้าหน้าที่ของสำนักการศึกษา เทศบาลนครยะลา มาคอยประสานงานและดูแลครู เด็กนักดนตรีวงออร์เคสตร้ามีปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการต้องมีจิตใจทุ่มเทเสียสละทำงานแทบไม่มีวันหยุดอยู่กับครอบครัว แม้กระทั่งในวันเสาร์ อาทิตย์ เทศบาลนครยะลาแก้ไขปัญหาด้วยการ ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องตรงกันถึงความสำคัญของโครงการนี้และให้เจ้าหน้าที่จัดตารางรับผิดชอบดูแลเด็กและครูในวงดนตรีโดยแบ่งและจัดสรรเวลาให้เหมาะสม

5) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง หลังจากที่นักดนตรีวงออร์เคสตร้าฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องได้เริ่มแสดงหลายครั้งก็ประสบปัญหาเรื่อง ค่าใช้จ่ายการเดินทางสูง เนื่องจากมีเด็กในวงดนตรีนับร้อยคน การไปเล่นดนตรีนอกพื้นที่ต้องมีค่ารถ ใช้รถบัสหลายคันสำหรับนักดนตรีและเครื่องดนตรี รวมถึงค่าอาหาร ค่าที่พัก เป็นต้น บางพื้นที่เมื่อทราบถึงค่าใช้จ่ายก็ต้องเปลี่ยนใจยกเลิกการเชิญดนตรีออร์เคสตร้ามาเล่น เทศบาลนครยะลาแก้ไขปัญหาด้วยการทำความเข้าใจถึงต้นทุนของโครงการนี้และการแสดงให้เจ้าภาพเห็นถึงผลของการสนับสนุนเด็กเยาวชนในพื้นที่ได้แสดงความสามารถ นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายบางส่วนนี้สามารถของความอนุเคราะห์หน่วยงานอื่นๆ ได้เช่น ค่าเช่ารถบัสเทศบาล ก็ตัดออกและขอความอนุเคราะห์รถจากหน่วยงานในพื้นที่

<u>ความยั่งยืนในการดำเนินโครงการ</u>

ความยั่งยืนของวงดนตรีออร์เคสตร้ามีความยั่งยืนในระดับหนึ่ง พิจารณาได้จากแผนการแสดงดนตรีอย่างต่อเนื่องทุกปี และได้ตั้งงบประมาณในการดำเนินการฝึกซ้อมของนักดนตรีไว้ สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความยั่งยืนในการดำเนินโครงการมีดังต่อไปนี้

1) การแสดงอย่างต่อเนื่อง เทศบาลนครยะลากำหนดแผนการแสดงคอนเสิร์ตของวงดนตรีออร์เคสตร้าไว้ในจังหวัดอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี นอกพื้นที่อย่างน้อย 6 ครั้ง/ปี ในอนาคตถ้าเทศบาลมีงบประมาณ จะพัฒนาห้องประชุมเทศบาลรับจัดงานแต่งงาน โดยนำวงดนตรีออร์เคสตร้ามาแสดงเพื่อเป็นรายได้ให้กับเด็กนักดนตรี

2) การสร้างครูและเด็กนักดนตรีอย่างต่อเนื่อง เทศบาลนครยะลามีแนวคิดว่า แม้เด็กนักดนตรีจะออกจากวงดนตรีไปศึกษาต่อที่อื่น ก็ต้องมีเด็กรุ่นน้องขึ้นมาแทน โดยรับเด็กนักดนตรีใหม่เพิ่มขึ้นปีละ 50 เปอร์เซ็นต์ เพื่อทดแทนเด็กนักดนตรีที่เรียนจบ นอกจากนี้ เทศบาลนครยะลาพยายามหาครูดนตรีจากจังหวัดยะลาที่มีความสามารถและฝึกอบรมให้เป็นรุ่นๆ เพื่อทดแทนกันได้ และพยามยามฝึกให้เป็นผู้อำนวยการวงเพื่อทดแทน กรณีที่ผู้อำนวยการวงคนเก่าจากนอกพื้นที่ไม่สามารถมาทำหน้าที่ได้

3) เทศบาลนครยะลามีแผนที่จะเปิดเป็นโรงเรียนดนตรีของเทศบาล เพื่อที่จะรองรับเด็กนักดนตรีให้มีโอกาสอยู่กับวงดนตรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันปัญหาเด็กนักดนตรีออกจากวงดนตรีไปเรียนที่อื่นแล้วไม่มีวงดนตรีสังกัด

สำหรับความต่อเนื่องในวงดนตรีออร์เคสตร้านั้น มีความเชื่อมโยงกับผู้บริหารมาก การให้ความสำคัญต่อวงดนตรีออร์เคสตร้านั้นเป็นเรื่องของการให้คุณค่า ซึ่งผู้บริหารแต่ละท่านอาจให้คุณค่าและความสำคัญที่แตกต่างกันไป ถ้ายังเป็นผู้บริหารชุดเดิมการขับเคลื่อนวงดนตรีออร์เคสตร้าคงจะเดินหน้าอย่างต่อเนื่อง แต่ถ้าเปลี่ยนผู้บริหารก็ต้องขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าว่าจะยังคงกิจกรรมนี้ต่อไปหรือไม่ แต่อย่างน้อยที่สุดกิจกรรมด้านการเสริมสร้างความสมานฉันท์ด้านต่าง ๆ ก็จะยังคงต้องเดินหน้าต่อไปเพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในจังหวัดยะลา[19]

<u>ความสามารถในการถ่ายทอดบทเรียนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น</u>

ปัจจุบันวงดนตรีออร์เคสตร้าเทศบาลนครยะลามีเด็กนักดนตรีประมาณ 200 กว่าคนแล้ว มีเด็กนักดนตรีมาจากจังหวัดอื่นด้วย เช่น จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส หลายจังหวัดเมื่อเห็นเทศบาลนครยะลาตั้งวงดนตรีออร์เคสตร้าได้ก็มีความพยายามมาศึกษา เพื่อจะได้กลับไปตั้งวงดนตรีในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งเทศบาลนครยะลาให้ข้อมูลสนับสนุนอย่างเต็มที่ แต่หลายแห่งพอได้ทราบข้อมูลแล้วก็เปลี่ยนความคิดการทำวงดนตรีออร์เคสตร้า เนื่องจากงบประมาณเฉพาะค่าเครื่องดนตรี ถ้าราคาถูกสุดประมาณ 5 ล้านบาทต่อ 1 วง ยังไม่นับรวมค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการก็ต้องเอาใจใส่ดูแลครูเด็กนักดนตรีเป็นพิเศษ รวมถึงการคัดเลือกครูผู้สอนและเด็กนักดนตรีที่ต้องมีความพิถีพิถัน กล่าวคือเป็นการจัดการวงดนตรีด้วยหัวใจ

ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจะถอดบทเรียนวงดนตรีออร์เคสตร้าของเทศบาลนครยะลาไปประยุกต์ใช้จะต้องมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้า และความตั้งใจจริงในการทำวงดนตรี จะต้องใช้หัวใจทุ่มเทในการดำเนินงาน ประกอบกับมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดการวงดนตรี ถ้าหากมีงบประมาณที่ไม่เพียงพอก็จะต้องมีความสามารถในการหาแหล่งทุนสนับสนุนจากภายนอกหรือภายในชุมชน สำหรับปัจจัยด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นในการทำวงดนตรี ครูผู้สอนดนตรีที่มีความรู้และทักษะด้านดนตรี การสร้างเด็กนักดนตรีที่มีใจรักดนตรี ผู้ปกครองเด็กนักดนตรีที่มีความเสียสละในด้านต่างๆ และมีเจ้าหน้าที่ที่อุทิศตนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

[19] พงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ นายกเทศมนตรีนครยะลา, สัมภาษณ์โดยผู้เขียน, 15 มีนาคม 2553, เทศบาลนครยะลา, ยะลา, เทปบันทึกเสียง.

<u>แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม</u>

เทศบาลนครยะลา

ที่อยู่ : 10 ถนนสุขยางค์ ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

โทรศัพท์: 073-223-666

เว็บไซต์: http://www.yalacity.go.th

คณะผู้บริหาร (ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2553)

นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ	นายกเทศมนตรีนครยะลา
นายวิชิตพงศ์ จันทร์เพ็ญ	ประธานสภาเทศบาลนครยะลา
นางพันธุ์ทิพย์ กาญจนโชติ	ปลัดเทศบาลนครยะลา